

določbah, po katerih se je treba ravnati, da se odobri novo učilo, nočemo razpravljati, ker se te le redko rabijo.

Dobro si je zapomniti ministerijalni ukaz, po katerem učitelj ne sme od učencev tértjati, da si poleg knjig, katere so za pouk nepogojno potrebne, naročijo še drugih knjig ali učnih pomočkov. Sploh se mora na to gledati, da se prihranijo učencem vsi neopravičeni troški za učne pripomočke.

Raznovrstna učila.

Učil je užé skoro kot listja in trave. Prištevati smemo k učilom v širjem pomenu besede vse, kar učitelja in učence obdaja. Vsi predmeti, kar jih je v obližji, so več ali manj vredni, da se učitelj ž njimi bavi in da učitelj ž njimi otroke seznaní. Sevéda, učitelj seznaní otroke s predmeti, ki so v šoli, s šolsko sobo, s šolskim poslopjem itd.

Tedaj so tudi učila: miza, stol, klop, kređa, goba, črnilo, pero, svinčnik, knjiga, pisanka itd. In res se govori tudi o teh in enakih stvaréh v časnikih in knjigah, ki razpravljajo o učilih. Pa tudi stvari, ki so zunaj šole, v okolici, v naravi, prištevajo se v širjem pomenu k učilom. Tedaj gozd in drevje, polje z žitom, njivo z zelenjavo, hlev z živino, tiči v zraku in ribe v potoku — vse to je učilo. In človek sam je učilo, s katerim se je baviti slehernemu učitelju in učencu.

Učitelj ima torej užé sam na sebi in v svoji najbližji okolici dovolj učil. Skoro da mu ni treba iskati „umetnih“ učil, vsaj mu užé narava sama ponuja toliko pripravnega, s čemur mu kaže seznaniti gojence. Pa vsaj eden najiminitnejših pedagogov, Pestalozzi namreč, ni v svoji siromašni šoli drugače postopal, kakor smo užé povedali: „Soba, stene, zidovi, hodniki, orodje, obleka in dr., to so bile njegove knjige. (Dalje prih.)

Opis šolske občine Blagovica

v zemljepisnem, prirodopisnem in zgodovinskem oziru v korist metodiki domovinoslovnega pouka.

Sestavil **Fran Marolt**.

III. Zgodovina šolske občine.

Ker je, kakor je v začetku tega opisa užé omenjeno, šolska občina ob jednom tudi župnina, veljajo te zgodovinske črtice i za župnino.

Župnina Blagovica bila je pred l. 1787. podružnica velike župnine Dob.

Leta 1518. pa je cesar Maksimilijan I. župnino Dob s podružnicami vred podaril stolnemu kapiteljnu Ljubljanskemu. Papež Leon X. pa je omenjeno župnino tudi inkorporiral.

Župnina (kapelanija — lokalija) ustanovljena bila je l. 1787. Prvi duhovni oskrbnik bil je Andrej Prešern, iz Mošenj na Gorenjskem domá.

Da so bili pa užé pred 1787. letom stalni duhovniki tù, to priča ustanova iz l. 1345.

Da je bila tù ob času, ko so gospodarili Blagoviški vitezi, kapelica, katero je oskrboval stalni kaplan, priča tudi neka, mašnej knjigi podobna knjiga, tiskana l. 1736.; na vnanji strani platnic je pisano:

„Hic liber est filialis ecclesiae Sti. Petri in Glogowitz comparatus ad usum curatorum localium 1762“, t. j.:

„Ta knjiga je podružnici sv. Petra v Blagovici pripravljena (namenjena) v rabo tukajšnjega kurata“.

Svet, na katerem danes cerkev stoji, bil je nekdaj vlast Blagoviških vitezov.

Užé iz l. 1345. omenjena sta dva teh bratov — vitezov Blagoviških.

Tedaj užé stal je na mestu sedanje cerkve grad, katerega vitezi so zapovedovali Blagoviškej in Zlatenskej dolini.

Kdo so bili in kedáj so se tù naseli, o tem se vé malo!

Valvazor pripoveduje, da so bili domačini, a doma imenovati jim le ne vé!

On jih imenuje različno; enkrat číta se: „Globitzer“, „Glowitzer“, akoravno je on sam imé „Glogowitzer“ čítal.

Vitezi sámi imenujejo se: „von Glogowitz“, „Glogobitz“, „Glagowitz“, „Klagowitz“ in „Globitz“.*)

Najstareji vitez Blagoviški bil je Bertold. Imenuje se okoli 1273. l. z imenom „de Loggewitz“ kot najemnik posestev „Žiganja Vas“ na Gorenjském in „Račje Selo“ na Dolenjskem.

V raznih starih, srednjeveških listinah podpisani so:

L. 1278. Henrik „de Glogowitz“, l. 1319. pa Vilhelm „von Glogowitz“ in 1324. brat njegov Tomaž „von Glogowitz“.

O gradu, kateri je tù stal, číta se v zgodovini prvokrat v omenjeni listini iz l. 1345.

V poznejših stoletjih služilo je mnogo Blagoviških vitezov v cesarskej armádi.

Valvazor imenuje l. 1446., v boji cesarja Friderika IV. z Ogrí, viteze Jörg, Jakob in Hans „Globitzer“, kateri so se v vrstah cesarske armáde bojevali zoper Ogre.**)

Ko so Turki l. 1529. prvokrat Dunaj oblegali, bil je v cesarskej armádi Hans Globitzer stražmojster.***)

V 16. in 17. stoletji pa so se „Glowitz“-erji preselili v sosedne dežele. Nahajamo jih na Štajerskem in Nižjeavstrijskem. Zgodovinar Wissgrill imenuje jih mnogo.****)

Pozneje postali so baroni. Tù se imenuje l. 1637. Gregor Krištof plemenit „Globitz“. V mladosti bil je dvorjanič pri cesarji. Pozneje je vstopil v cesarsko armádo, bojeval se hrabro s Turkom. Umrl je l. 1701. in zapustil šest otrok.

V 18. stoletji zamrl je ta slávni rod vitezov Blagoviških, kojega člani so v raznih stanovih častne stopnje zavzemali.

Poslednji, Karol Josip pl. „Globitz“, imenuje se v zgodovini l. 1716. kot vitez nemškega réda.

Se vé, da je grad in ž njim gotovo i kapela v téku sedemnajstega in osemnajstega stoletja, v viharnih dobah razpadla. Kjer je pred sto in sto leti ukazoval in gospodaril vitez, tam stale so razvaline. Še sedaj vidi se nad Bizeljem, na severnej strani pokopališča globok rów.

Blagoviški vitezi imeli so i svoj grb. Wissgrill opisuje ga v „Niederösterreichische Ritterstandes Matrikel“ III., 340 — sledeče:

„Modri ščit; v ščitu stoji lev z odprtim žrelom; v krempljih drži belo krvavečo volčjo glavo kot plen. Nad ščitom je zlata čelada, na njej pa pol leva“.

Pozneje, ko so baroni postali, imeli so sledeči grb:

*) Po črki G (Glogowitz) mesto „Blogovitz“ — „Blagowitz“ dobila je vas i slovansko imé „Blagovica“ (glog = Weissdorn) — „Weissdornstätte“.

***) Valvazor, X. 287, 288; Valvazor, XV. 343.

****) Valvazor XV. 427.

*****) F. K. Wissgrill: „Schauspiel des N. Oest. Adels“, II., 337. Wien 1796.

„Zlat, kronan stoječi lev v modrem polji; nad tem tri čelade z rogovi: na prvej dva rogova, jeden navspol modro-rumen, drugi rumeno-moder, na drugej rastoč rumen lev in na tretjej žolto-modra razdeljena perót“.

Ko so Francozi l. 1809. od treh strani napadli Avstrijo, prišli so čez Beneško i na Kranjsko. Njih čete pomikale so se po Dunajskeji cesti dalje skozi Črni Graben. Zasedli so Kranjsko, katerej, zjedinjenej z delom Hrvatske in Dalmacije, so dali imé Ilirije.

(Dalje prih.)

Književnost.

„Slovenska slovnica za prvence“. Spisal Andrej Praprotnik. Šesti popravljeni in pomnoženi natis. Veljá zvezana v platnemem hrbtu 32 kr. — V Ljubljani, 1887. Založil pisatelj. Natisnil J. R. Milic. Naprodaj v J. B. Milicevi tiskarni. — Ta šesti natis „Slovenske slovnice za prvence“ je z ukazom nj. eksc. gospoda mlnistra za bogočastje in uk z 8. marcija 1888. l., št. 332 kot učbena knjiga na splošnih ljudskih šolah sè slovenskim učnim jezikom dopuščen.

Strijc Tomova koča ali življenje zamorcev v robnih državah svobodne severne Amerike. Angleški spisala Henrieta B. Stowe. Iz nemškega poslovenil Fr. Malavašič. Drugi popravljeni natis. V Ljubljani. Založil in izdal Janez Giontini. 1888., m. 8. 228 str. S štirimi lesorezi. Cena v polplatno vezani knjigi 70 kr., s pošto 75 kr. Ta knjiga je prav primerna knjižnicam za (večje) učence.

Stritarjevih zbranih spisov izšel je užé 38. snopič.

Dopisi.

Iz Maribora. Pesmarico za slovenske ljudske šole v treh delih bode izdal Gabrijel Majcen. Prva stopnja na podlogi Miklošičeve »Začetnice in prvega berila«, Praprotnikovega »Abecednika«, Razinger-Zumerjevega »Abecednika« in »Prvega berila« istih dveh sestavljateljjev, torej vseh beril za prvo stopnjo, se dobi užé o velikonočnih praznikih pri založniku Th. Kaltenbrunner-ju, bukvarju v Mariboru. Knjižica, ličnega formata in trpežno vezana, obseza 54 pesmi z napevi, katerim je pridjan tudi drugi glas, naj ga pojó učenci, ali naj ga godé učitelj. Napevi so, kar priznajo strokovnjaki, ki so rokopis videli, lepi in se bodo gotovo naši mladini kmalu prikupili. Ker so pesmi zajete le iz navedenih beril, ni dvomiti, da vis. c. kr. ministerstvo to neobhodno nam potrebno učilo potrdi. En komad veljá 15 kr., dvanajstim pridava se jeden povrh. Druga stopnja na podlogi »Drugega berila« in razširjena z najlepšimi užé potrjenimi in pevajočim učencem primernimi pesmami izide štirinajst dni pozneje po ravno isti ceni. Tretja stopnja utegne iziti v jesen. (»Popotnik«.)

Iz Postojinskega okraja. V dopolnilo na zadnji svoj dopis o posvetovalnem shodu za ustanovitev učiteljskega društva za Postojinski okraj se usojam gg. sodrudnikom in sodrudnicam i šolskim prijateljem še to-le poročati. Da ne bi imel kedó nepotrebnih skrbi, moram omeniti, da sem omenjeni shod naznanil pravočasno Postojinskemu c. kr. okr. glavarstvu, koje mi je poslalo v dopisu z dnó 16. marca t. l., štev. 3867 nastopni ugodno rešeni odlok:

In Gemässheit der Bestimmungen des §. 2. des Gesetzes vom 15. November 1867 über das Versammlungsrecht, Nr. 135, R. G. Bl., bescheinige ich hiermit den Erhalt Ihrer Anzeige vom 15. März 1888, betreffend die Einberufung einer auf geladene Gäste nicht beschränkter Versammlung nach St. Peter, welche dort am 3. April d. Jahres, 4 Uhr nachmittag in den Gasthauslokalitäten des Herrn Korošec zur Vorbesprechung behufs Bildung eines Bezirkslehrervereines abgehalten werden soll.

K. k. Bezirkshauptmannschaft in Adelsberg den 16. März 1888.

Zbašnik m/p.

Pravila ima pisatelj teh vrstic užé pripravljena. Zberimo se torej dné 3. aprila v mnogobrojnem številu v Št. Petru ter pokazimo se, da smo zavedni in uneti za ugled svojega stanú.